

27.

6.
A3 258

Q. F. F. S.

DISSERTATIO JURIDICA
DE

OBLATIONE

AD JURANDUM FACTA,

Quant

Occasione L. Ait Prætor 3. pr. ff. de jurejur. &
L. 4. §. 1. ff. de in Lit. jurand.

SUB PRÆSIDIO

VIRI Nobilissimi, Consultissimi, Excellentissimi

DN. SAMUELIS FRIDERICI

WILHELMII

J. U. D. Ejusdem ac Historiar. Prof. Publ.
& Athenæi Inspectoris,

Patroni atque Studiorum Promotoris eâ, quâ par
est reverentiâ colendi & devenerandi

IN AUDITORIO ATHENÆI MAXIMO

D. V. Maji Anno MDCCVII.

Disquisitioni Eruditorum Publicæ
submittit

DANIEL VIRCHO, Falcob. Neomarch.

Alumnus Vægedingianus.

GEDANI, Typis JOHANNIS ZACHARIÆ STOLLII,

ATHEN. TYPOGR.

Disp. XV.

27

Q. F. R.
BIBLIOTHECA
DE
OBSTETRICAE

AD U. S. P. M. T. G. I. A.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Q. F. F. S.

CAPUT I.

De Legali Sensu Oblationis ad Jurandum.

I.

Ationi consentaneum est, & legibus cave-
tur, quemlibet intentionem suam, in qua
sefe fundat probare teneri L. 4. C. de
Edendo L. 23. ff. de Probat §. 4. §. de Legat.

*Quilibet
intentionē
suam in qua
se fundat
probare te-
netur.*

Cum enim non omne, quod quis pro-
ponit aut allegat, semper verum sit, sed
illud quandoque vel profus vel saltem pro parte falsum,
aut ad minimum dubium, fieret cum summo alterius præ-
judicio, si, quod contra eum allegatur, pro veromittere-
tur, sine ullis id evincentibus argumentis. Quod inprimis
in judicio accideret, ubi Partes Judicem adeunt, ut illis se-
cundum earum intentionem jus dicat, cui tamen non aliter
fidem habere potest, quam si istam legitimis mediis &
modis probaverint & veram reddiderint L. 12. in f. ff. de
Probat. L. 3. §. 1. & 2. ff. de Testib. L. 4. C. de Sentent. &
Interlocut.

II. Non verò unius generis sunt hi modi, sed illorum
varia dantur species, inter quas sunt Testes, Instrumenta,
Rei evidentia, Confessio & alia, de quibus vid. Mascard,
de Probat. Vol. 1. qv. 4. Ad has etiam juramentum perti-
net, ad quod, ubi alia deficit probatio, recurrere licet L.
Admonendi 31. ff. de Jurejur. L. 22. §. 10. C. de Jure delib. L. 3.
C. de R. C. L. 25. §. 3. ff. de Probat. Rauchbar. qv. 11. n. 25.
Franzk. ad ff. de jurejur. n. 107. Tabor Decis. 113. n. 27.
ita, ut ubi judex in genere sententiâ probationem injun-

*Dantur va-
rii modi
probandi.*

*Inter quos
etiam jura-
mentum est.*

A

xix

xit, aut ubi lege vel statuto probatio ab aliquo requiritur, etiam juramento locus esse possit *Mev. P. 4. Dec. 6.* Barbosa *Thefauro locupl. Lib. 9. c. 126. ax. 20.* Fidem enim maximam illud inter homines conciliat, quod, cum nemo sit, qui DEUM non esse credat, etiam nemo existere præsumatur, qui vindictam ejus in caput suum, si temerè juraverit, provocare velit, cum ignarus non fuerit, contemptam Jurisjurandi religionem Deum ultorem habere *L. 2 C. de R. C. Schilter Prax. Jur Rom in For Germ Exerc 23 § 7.* Menoch *de Præsumt Lib. 2 præsumt. 60. n. 1. sq.*

*Quod in
omni nego-
tio vim
probationis
habet.*

III Verum siue veritas rei gestæ probanda, siue præcedens actus confirmandus, siue aliquid in futurum fit promittendum, vel etiam res aliqua æstimanda, juramentum species probationis erit. Nihil enim aliud in his negotiis desideratur, quam ut fides fiat, quam si quis juramento facere possit, probasse quoque dicendus erit, siquidem probatio, siue in genere, siue in specie & in sensu juridico consideratur, actus talis est, quo assertum verum esse pronuntiatur. Unde in priori sensu Aristoteles intelligendus est, qui statuit, ad Oratorem pertinere, de re proposita fidem facere *1. Rhet. 2.* in posteriori probatio definitur, quod sit actus, quo judici fidem facinus controversiæ ab eo decidendæ gratia Hahn *ad Wesenb. tit. de Probat. n. 2.*

*Per Juram
probari pos-
sunt que in
animo con-
sistunt.*

IV. Singulare vero in juramento est, quod faciat ad probationem eorum, quæ in animo consistunt, & quæ alio modo probari non possunt Seraphin. de Seraphinis *de Privileg. Juram. Privileg. 1. n. 3. 15. & 58.* Mascard *de Prob. V. 2. Concl. 88. n. 2.* Barbosa *Thefaur. Lib. 1. c. 62. axiom. 1.* Nihil enim horum in sensus alterius incurrit, de quibus an in bonam an in malam partem accipi debeant, judicari nequit, & tamen necesse est, ut constet de illis. Unde dum sapè ad

ad aliam mentem provocatur, quam referunt actus externi, scilicet dicta aut facta, certum esse debet, an actus interni etiam conveniant cum actibus externis. Itaque juramentum modus talis est, per quem jurans sensa mentis exprimit, eaque ita esse verbis enuntiat, ut & vera esse existimanda sint. Nam quia jurans hoc quod mente cogitat sub obtestatione Numinis Divini verum esse pronuntiat, probat alteri, hoc quoque ita sese & non aliter habere, quoniam per Deum omniscium & omnipotentem jurata attestatur, & ejus vindictam in se exerceri postulat, si aliter velit ac sentiat, quam per verba juratoria alteri fidem fecit.

V. Equidem malitiâ hominum fit, quod quandoque jurans proferat quidem verba jurantia, sed tamen in animo suo sibi reservet, quod nolit obligari, aut quidem adhibeat verba in jusjurandum concepta, sed tamen sine animo jurandi, qualia Reservationes mentales appellare amant, & eas, si non in genere, tamen in casu necessitatis, ubi innocens à morte liberandus, vel aliud irreparabile periculum declinandum, nonnulli ut licitas defendunt. Verum cum tendant ad decipiendum alterum, & sint contra naturam juramenti, quæ non finit aliud cogitare & aliud voce proferre, sed vult ut veritas exprimat, pro re illicita illas habemus. Gerbet *de Cautel. Jurament. in Judic. observ. Sect. 3. c. 2. At 2. Casu 1. n. 15. seqq.* Convenienter hac de re Ifidorus in *c. 60. C. 22. qu. 5.* his verbis utitur: *Quacun- que arte verborum quisque juret, Deus tamen, qui conscientia testis est, ita hoc accipit, sicut ille, cui juratur, intelligit, Dupliciter autem reus quis fit, & Dei nomen in vanum assumit, & proximum dolo capis.* Proindè ne quidem in casu necessitatis, & ubi gravissimum periculum evitandum, aliud cogitare, & aliud ore proferre licebit, quia perjurii notam hoc continet, quod propter animæ salutem, cujus potissi-

*Rejiciuntur
Reservatio-
nes menta-
les*

*Quibus
non obstantibus
ex juramentum
tamen
fluit obligatio.*

ma ratio habenda, nunquam licitum dici potest Illustr. Dn. Stryk. *de Jure Sens. Diss. 10. cap. 3. n. 33. seqq.* Balduin. *de Casib. Consc. L. 2. c. 9. casu 7.* Interim tamen ex tali promisso jurato nihilominus jurans obligatus erit, quia effectum, veritatem scilicet ab altero spectatam, qui ex juramento sequitur, intentione sua impedire non potest. Necessse enim est, ut sequatur obligatio, ubi signis externis animum nostrum alteri indicavimus, & is illam accepit. Alias omnis ratio sese obligandi ex humana vita tolleretur, si quis posset sua intentione impedire, ne actum sequatur effectus ille; cui producendo institutus fuit Franzk. *Lib. 2. Resol. 2. Perillustr. Dn. de Rhetz Comment. in Jus Feud. Lib. 1. tit. 4. p. 205.*

*Juramentum
definitio.*

*Dividitur
in Confirmatorium,
Promissorium,
Judiciale & Decisorium.*

VI. Ex dictis colligere licet, juramento magnam vim inesse, cujus definitionem, ut constet quid sit, præmittere, operæ pretium erit. Ita vero illud definimus, quod sit: *Religiosa rei alicujus asseveratio, in cujus majorem fidem Deus ipse ut ultor & vindex perfidia invocatur.* Ratione finis, qui est ut per illud fides alteri fiat, & ratione formæ, quæ consistit in invocatione Nominis Divini, omne juramentum unius generis est, verum ratione objecti dividitur in Confirmatorium, Promissorium & Decisorium. Illud est, quod actum aliquem in se perspicuum & separatim præsupponit, illiusque confirmandi gratia adjicitur *L. 1. C. Si ad. vers. vendit.* Illud vocatur, quo in futurum aliquid promittitur, atque vel de sola fide tantum interponitur, & est vel judiciale, quod Judicium respicit, quodque præstant Judex, Assessores, Advocati &c. vel Extrajudiciale, quod respicit causas extrajudiciales, easque tam publicas, quorum spectat Homagium, Vasalliticum, &c. quam quasi publicas, quale est Tutorum, Curatorum &c. Vel simul obligationis inducendæ gratia præstat, quod promissorium

in

OBLATIONIS AD JURANDUM.

5

in specie dici solet Lauterb. Coll. Theor. Pract. tit. de Jurej. §. 33. Franzk. ad ff. d. 1. n. 45. sqq. Hoc scilicet Decisorium est, quod super rebus controversis decidendis interponitur; vel indirectè, ut Juramentum Calumniæ, Testimoniale, &c. vel directè, ut juramentum in litem, vel Juramentum litis decisorium conf. Commentatores ad tit. ff. de Jurejur.

VII. Hoc litis Decisorium iterum dividitur in *Voluntarium*, quod per modum conventionis à parte parti extra judicium defertur, aut nondum susceptum refertur L. 17. pr. & L. 39. ff. de Jurej. *Judiciale* quod à parte parti in judicio comprobante giudice litis decidendæ causâ defertur L. 12. §. 1. C. de R. C. aut delatum refertur L. 34. §. 7. ff. eod. & *Necessarium*, quod Judex in causis dubiis inopiâ plenæ probationis, causâ cognita defert uni Partium L. 3. C. eod. Et quidem si ei deferat, qui semiplenè probavit ut per id perfecta fiat probatio & causâ dubia decidatur, vocatur *Suppletorium* L. 31. ff. d. 1. si autem ei, contra quem præsumtiones semiplena probatione leviores militant, ut illas elidat, & causâ dubia decidatur, vocatur *Purgatorium* Juramentum c. fin. §. fin. X. d. 1.

Decisorium dividitur in Volunt. Judic. & Necessarium.

Hoc rursus in Suppletorium & Purgatorium.

VIII. Confirmatorium Juramentum Jure Civili actum validum corroborat, ut rescindi non possit L. 1. & Auth. seq. C. Si advers. vend. Actum vero ex conditione personæ, vel ex singulari aliquo & speciali jure invalidum non Jure Civili, sed tamen Jure Canonico corroborat, ut valeat c. 28. X. de Jurej. Ex defectu autem requisiti essentialis vel qualitatis objecti invalidum, nec illo nec hoc jure convalidat, sed tale juramentum tanquam contra bonos mores præstitum & ut vinculum iniquitatis vim omnem & robur suum perdit L. 5. C. de LL. L. 7. §. 6. ff. de pact. Nov. 51. pr. c. 28. C. 22. qu. 4. c. 28. dr R. J. in 6. c. 25. 27. seqq. X. de Jurejur. Setser. de Furam lib. 2. cap. 3. n. 3. & cap. 4. Strauch.

Effectus juramentorum.

in Jure Just. Diss. 25. §. 25. ibique not. Promissorium Juramentum Jure Civili in ordine ad Hominem non magis obligat, quam nudum pactum, adeoque nec actionem producit *arg. L. 35. §. 1. ff. de Jurej. L. 95. §. 4. ff. de Solut.* Jure verò Canonico, quod in Praxi sequimur, si citra dispendium æternæ salutis servari possit vim obligationis & actionis tribuit *c. quamvis 2. de Pact. in 6. c. 9. X. de Jurej.* Magnif. Dn. Höpfe *Comment. insb. ad §. 11. §. de Act.* Struv. *S. §. C. Ex 17. th. 21.* Decisorii Juramenti priores duæ species vim Transactionis continent, quæ etiam ejus inter Partes effectum largiuntur, ut contraria probatione rescindi non possint *L. 2. ff. L. 1. C. de Jurejur. §. 11. §. de Act. L. 19. & 20. C. de Transact.* Sed necessario juramento usque eo veritas probata censetur, donec contrarium ex repertis instrumentis doceri possit *L. Admonendi 31. ff. de Jurejur.*

*A delatione
& præstati-
one jurame-
nti vis
omnis ejus
dependet.*

IX. Accipit verò omne juramentum virtutem suam à delatione & præstatione, & illius formam absolvit consensus Partis vel sententia Judicis, hujus vero ipsius Jurantis secundum solemnitates debitas enunciatio *L. 12. §. 1. C. de R. C. L. 4. §. 1. ff. de in lit. jur.* Cum enim Juramentum species Probationis sit, necesse quoque est, ut, instar aliarum probationum. à judice vel parte approbetur & admittatur. Nam horum maxime interest, accipari juramentum à tali, quem ex animi intentione secundum veritatem juraturum existimant. Multi enim sunt homines, qui contemptu religionis ad jurandum, imò & ad pejerandum perfaciles sunt, alii contra perquam timidi, metu Numinis Divini ad superstitionem usque à juramento abhorrent *L. s. pr. ff. de Condit. Instit.* Unde demum videri potest jurasse, qui provocatus est ad jurandum, eique quasi necessitas ad hoc imposta, nam hoc est propriè deferre seu

feu dictare juramentum L. 28 §. ult. ff. de Jurejur. Carpz.
P. 1. C. 12. Def 34.

X. Consequens itaque est, non posse aliquem se sponte ad jurandum offerre, & nihil valere, quod ita juratum. Hac de re Ulpianus Jctus in L. Ait Prator. 3. pr. ff. de Jurejur. verba sequentia profert: AIT PRÆTOR, SI IS CUM QUO AGETUR, CONDITIO- NE DELATA JURAVERIT. EUM, CUM QUO AGETUR, ACCIPERE DEBEMUS IPSUM REUM. NEC FRUSTRÀ ADJICI- TUR CONDITIO NE DELATA, NAM SI REUS JURAVIT, NEMINE EI JUSJU- RANDUM DEFERENTE, PRÆTOR ID JUSJURANDUM NON TUEBITUR: SIBI ENIM JURAVIT: ALIOQUIN FACILLI- MUS QUISQUE AD JUSJURANDUM DE- CURRENS, ONERIBUS ACTIONUM SE LIBERABIT. Eandem sententiam idem Jctus repetit in L. 4. §. 1. ff. de in. Lit. jurand. quanquam strictioribus verbis. DEFERRE AUTEM inquit JUSJU- RANDUM JUDICEM OPORTET, CÆTE- RUM SI ALIUS DETULERIT JUSJU- RANDUM, VEL, NON DELATO, JURA- TUM SIT, NULLA ERIT RELIGIO NEC ULLUM JUSJURANDUM, ET ITA CON- STITUTIONIBUS EXPRESSUM EST IM- PERATORIS NOSTRI ET DIVI PATRIS EJUS.

Hinc nemo se ad juran- dum of- ferre potest

XI. Ipse Jctus sententiæ suæ rationem reddit, quod, si ad jurandum se offerre liceat, facillimus quisque sit fu- turus, qui hoc modo adversario actionem adimar, quod iniquitate non careret. Nam ut nemo suo facto obliga- tionem

Rationes hujus sen- tentiæ.

tionem tollere. L. 26. ff. de Recept. qui arbitr. recip. L. 2. §. 5. in f. ff. de Judic. ita etiam nemo facto suo & libero arbitrio ab oneribus actionum, quibus urgeatur, se liberare potest. Accedit quod suspectus sit ille, qui ita se offert, non minus acis, qui ad testandum non rogatus se ut testem obtulit, aut qui operas invito alio ingerit arg. L. 25. ff. de Procurat. Grube de Processu Judic. c. 17. n. 100. Gothofr. in not. ad L. 3. ff. de Furejur. lit. X. Turpe etiam ac demens videtur se ipsum ut fide indignum accusare, quasi opus habeat firmitatem dictis suis ex juramento afferre. Et ob has tam evidentes rationes Dd. quoque hanc rem ita applicant, inque eam sententiam concedunt. Carpz. d. Def. 34. Mev. ad Jus Lubec. P. 5. Tit. 8. art. 1. n. 2. Beneckendorff ad Seraphin. de Privil. Juram. Privil. 31. n. 45. Beust de Furejur. ad L. Admonendi n. 102. Faber Rational. ad Pandect. tit. de Furej. L. 3. pr. Paul Buff. Comment. ad ff. d. L. 3. pr. Martini Comment. Forensi Ord. Jud. Saxon. Tit. 18. §. 9. n. 3. seqq. Setser de Jurament. Lib. 4. c. 2. n. 2. Tabor de Indic. delict. §. 37.

*Jurament.
Sponte præ-
stitum non
probat lega-
lia impedi-
menta.*

*Nec ex eo
actio oel ex-
ceptio da-
tur juranti.*

XII. Itaque sponte præstitum juramentum non aliter æstimandum ac id, quod delatum sed non præstitum fuit, quod pro non præstito habetur. L. 4. §. 5. ff. de Furej. Exinde usus in foro multiplex esse potest. Qui dilationem à judice impetravit, & ob impedimenta non usus est illà, etsi sponte juret, quod impeditus fuerit, tamen tale juramentum non relevat Beust de Furejur. ad L. 3. ff. d. t. n. 8. & 12. Qui sponte juravit, nec actionem nec exceptionem, quæ alias ex voluntario juramento competunt L. 9. §. 1. ff. d. t. §. 11. J. de Act. §. 4. J. de Except. consequitur. Quia enim mutuo utriusque partis consensu voluntarium juramentum præstat, subintellecta conditione, ut illud servetur, iste effectus ex illo pullulat, at ubi quis sponte

sponte juravit, alterius consensus deficit, hinc sine tali effectu non alteri sed sibi soli juravit Magnif. Dn. Hoppe
Comment. Inst. ad §. II. J. de Act.

XIII. Vice versa nec alteri, cui ex spontaneo juramento aliquid promittitur, vel in cujus gratiam sponte jurans sese obligat, aliquid juris exinde acquiritur, quia sibi noluit jurari. At si ex post facto juramentum ratihabeat, non dubitandum jus aliquod ratihabenti ex eo accedere, si ratihabitio fiat, antequam jurans illud revocaverit. Per ratihabitionem enim juramentum accipitur, quæ, quando Lex consensum non requirit pro forma actus certo tempore, ad tempus actus seu negotii gesti retro trahitur, & illo tempore consensus adfuisse præsumitur. *L. fin. C. ad Sci. Maced. L. 1. §. 6. ff. Quod jussu L. 12. §. ult. ff. de Solut. Sande Commentar. in Tit. de Reg. Jur. ad L. 60.* Nec tunc amplius jurans ad nullitatem juramenti provocare potest, quia ejus consensus duravit, cum quo postea accedens consensus alterius partis jungitur. Insuper nullum est spontaneum juramentum favore illius, qui in illud non consenserat, hæc vero nullitas cessat, si velit is cujus favore sancita est Huber *Prælect. ad ff. tit. de dolo malo. §. 4. in f. Dn. de Rhetz. in Medic. Instit. Disp. 21. th. 9.*

XIV. Liceatne verò juranti, priusquam alter juramentum accepit, revocare illud, & obligationem, ad quam sese adstrinxerat, pro arbitrio iterum dissolvere, quæstio est, quæ à nobis hic resolvenda? Quamvis verò alias non liceat consilium suum mutare in præjudicium alterius *L. 75. ff. de R. J.* hic tamen, quia cum effectu juratum non fuit, nec obligatio aliqua adfuit, dici non potest jurantem mutare animum in præjudicium alterius. Totum enim negotium nullum est *L. 3. pr. ff. de Jurejur.* hinc etiam nullæ sunt ejus qualitates & effectus, nam hoc jure utimur: ut

*Nec alteri
 cui juratum
 jus acquiritur.*

*Nisi juram.
 ratihabeat.*

*An sponte
 jurans re-
 vocare pos-
 sit juram?
 Aff.*

ea que lege fieri prohibentur, si fuerint facta, non solum inutilia, sed pro infectis etiam habeantur L. Non dubium s. pr. C. de LL. Proinde si jurata jurans servare non velit, nec reus perjurii dici poterit, quia fregisse dici nequit juramentum, quod non fuit Faber *Rational. ad L. 3. ff. de Jure jur.* In conscientia tamen à peccato immunis esse non poterit, quia inverecundè Nomen divinum in vanum assumit, & verum non reddit, quod facturus tamen sub illius obstestatione pronuntiaverat *arg. c. 2. de Pact. in 6.*

*Improbatur
mos se offerentium ad
jurandum
super re ex
igua.*

XV. Hac occasione mos ille considerandus venit, qui apud multos invaluit, quod super re quacunque aut causa futili & nullius aut exigui saltem valoris se promptos offerant ad jurandum, & linguam jurantem exhibent ubi nulla est necessitas. Nihil enim frequentius est hisce quam ut dicant: *Ich wolte wol schweren er werde verspielen/ er werde nicht Worte halten/ich schwere er habe nicht das Herze es ihm zu sagen / &c.* Perversus ille mos est & temeritatis plenus, qui hominis levem animum satis indicat, ut quia non curat jurare, etiam non curaverit pejerare, quem morem ipse Salvator satis severè perstringit & graviter prohibet *Matth. V. 34. segg.* dum apud Judæos eum familiarem deprehenderat, utpote qui jam illo tempore peccatum esse non putabant, temerariè & ex levitate jurare. Si jurandum est, causæ gravitas adesse debet, & animus in jurante, quod malit aliter quam jurando quid attestari. Honesta enim est verecundia eorum, qui metu Nominis Divini non facilè jurant *L. 21. verb. Neg. anim. C. de Fide instrum. Balduin. de Casib. Consc. Lib. 1. cap. 9. cas. 4. Brunnem. Consil. 97. n. 62. Setser de Juram. Lib. 1. c. 2. n. 23.* Certè quomodo verum facere poterit jurans, quod in potestate sua non est, aut quomodo firmura adeo religiosè prænantiare poterit, quæ ab eventu depen-

dependent. Si juramento rem minimam promisit, illam præstare poterit, & obligatus est, ut præstet Balduin. *d. l. Cas. 11.* Zoef. *ad ff. tit. de Furej. n. 76.* Andr. Vallens. *Paratiil. Decretal. d. 1. §. 4. n. 1.* at à casu vel arbitrio alterius præventionia exhibere, non sunt in potestate nostra & juramento asseverare talia vanum est & temeritatem habet. Richter *P. 1. Decif. 8. n. 46.*

XVI. Paulisper jam ad præcedentia redeundum est, quibus supra dictum fuit delatione opus esse, ut juramentum valeat. Delatum autem adhuc erit, quando ob inopiam probationis ab adversario petit probaturus, ut sibi deferat juramentum, quia ita magis ex arbitrio alterius expectat delationem, quam ex suo offert præstationem *arg. L. 4. pr. ff. de in lit. jur.* Gerbet *de Camcl. Jurament. in judic. observ. Sect. 3. cap. 3. Post. 6. n. 23.* Hinc qui vi aut injuria ab aliquo damnus passus est, & petit juramenti delationem, ut illud mediante eo æstimet, ad delationem alterius jurat *L. Si quando 9. C. Unde vi.* Æquè ita jurat, qui juramentum in litem sibi deferri postulat, quando de rei suæ restitutione agit contra eum, qui dolo fecit, quo minus ille agenti restitui possit *d. L. 4.* Paul Buff. *Comment. ad Pandect. ad L. 3. ff. de Furej. jr.*

XVII. Videamus tamen an nunquam plane juramentum valeat, ubi non delatum fuit, an vero nonnunquam subsistere possit, si sponte sit oblatum & præstitum. In Saxonia Juris est, quod is, qui jussus per sententiam jurare, intra octo dies à tempore lapsi decendii, quo sententia vires rei judicatæ consecuta est, computandos ad jurandum se offerre debeat, sive juramentum necessarium à judice impositum fuit, sive judiciale à parte delatum, & si hoc delatum offerens simul curare debet, ut citetur deferens & prius de calumnia juret, ac videat jurari super

*Ubi petenti
desertur
juram. ad-
huc a dela-
tione de-
pendet.*

*In Saxonia
jussus per
sententiam
jurare se ad
hoc intras.
dies offerre
debet.*

causa principali Carpz. P. 1. C. 12. D. 6. & 13. Lange Isagog. ad Procesf. Civ. & Saxon. cap. 45. n. 3. seqq. Qui non observavit hoc & intra dictum terminum ad jurandum se non obtulit, ad hoc non amplius admittitur, sed juramentum pro deserto habetur, ac lis secundum eum datur, cui jurari debuit, scilicet, ut Reus si actor jurare debuit, absolvatur, Actor verò, si Reus non juravit, consequatur id, ob quod actionem instituit Carpz. d. l. Def. 19.

Oblatio hæc Saxonica, non est spontanea.

XVIII. Res ipsa docet exigere Jus Saxonicum oblationem ad jurandum in casu, ubi juramentum jam à parte delatum vel à iudice per sententiam injunctum, adeoque oblationem non spontaneam, sed à lege injunctam, & fatali termino circumscriptam definire, ne præstatio injuncti juramenti pro arbitrio jurare jussi differatur. Nobis hic animus est, de Oblatione spontanea agere & ostendere, eam etiam salvis Legum verbis menti & rationi Juris optimè congruere; indeque justam & legalem esse. Certum enim, non tantum in Legibus contineri, quod verbis illarum expressum, sed & quod est sub earum ratione, quia Leges scire non est verba earum tenere, sed vim & potestatem. L. Scire 17. ff. de LL. Id autem ostendi oportet beneficio interpretationis, quæ idoneis argumentis, ex regulis interpretandi petitis, nititur, quibus de voluntate Legislatoris præsumtivè judicari solet.

Ostendimus etiam spontaneam oblationem ad jurandum esse licitam.

Id. Regulam supra. Ioseq. propositam varie limitant.

XIX. Qui Juris regulam: à delatione juramenti vim omnem ejus pendere, & offerentem sese ad jurandum, suspectum videri. vid supra §. 10. & 11. latius patere putant quam ejus sententiam, cum videant in aliquibus casibus oblationem ad jurandum non esse injustam, illam ita temperant & limitant, ut non procedat (I) si Statuto spontanea illa oblatio approberur, quemadmodum Jure Lubecensi P. 5. Tit. 8. art. 1. approbata in verbis: Wenn einer beschuldiget

diget wird / und er sich erbeut mit seinem Ende sich der That zu entlegen. Wil er alsdenn seinem Erbietern nicht nachkommen / so ist er dem Gerichte in die Straffe gefallen. Illa enim tali statuto ut justum & utile remedium esse putatur, quo reus conventus litem evadere potest. *Mev ad Jus. Lubec. d. l. n. 4. & 5.* (2.) Si iudex connivendo eam approbet, quia interloqui videtur non repellendo à præstatione juramenti se sponte offerentem, & juramentum præstitum probare intelligitur jussu tacito *Carpz. l. 3. Respons. 52. n. 3. Martini Comment. Forens. Ord. Jud. Sax. Tit. 18. §. 9. n. 5.* (3.) Si homo sit cordatus & temerariis juramentis haud assuetus, qui ad jurandum sese offert *Tabor. Vol. 2 Tractat. de Toritur. & Indic. Delict. §. 38. in f. p. 488.*

XX. Ut ut verò hæc limitationes non improbandæ sint, nobis tamen placet, non adeò strictim justitiam oblationis ad jurandum concipere, sed quodam generaliori sensu, & quidem per modum generalis regulæ, nempe: *Ad omne Juramentum Legale posse aliquem se licite offerre.* Inter alios approbant hanc regulam *Beust. de Jurejur. ad L. 3. ff. de jurej. n. 15. Setfer. de Furam. l. 4. c. 10. n. 4. Dn. Stryk. in not. ad Lauterb. tit. de Jurej. p. 185. verb. Petentibus Müller ad Sirw. Ex. 17. th. 42. lit. z. Martini d. l. n. 7. Mev. d. l. n. 6.* eaque optima ratione juris nititur, quod legalia juramenta sint ad fidem faciendam vel litem decidendam à Legibus proposita remedia, quia vero in Leges, utpote sanctas *L. 9. C. de LL.* nulla cadit suspicio, nec suspectus erit quasi cum affectatione facere videatur, qui ad hoc se offert, quod omni jure permissum est & iudex facere cogitur *L. Nullus 55. ff. de R. J.* Certe non minus licita ad hoc legale juramentum oblatio videri potest, quam est illa quæ fit ad juramentum per judicem delatum, quia utroq; casu illud vel per legem vel per judicem sancitum medium est. *vid. supr. §. 17.*

Proponitur
generalis
regula li-
cita obla-
tionis.

*Declaran-
zur L. 3.
pr. ff. de Ju-
rej. & L. 4.
§. 1. ff. de
in lit. jur.*

XXI. Si ergò rem penitus inspiciamus, non dubita-
mus, supra dictam conclusionem §. 10. restringendam esse ad
juramentum, quod à parte parti deferatur h. e. voluntarium
& judiciale, vel à giudice ex mero arbitrio vid. Beust. d. l.
n. 15. pr. Movemur hoc statuere, quod ipsa L. 3. pr. ff. de
Jurejur. cum præcedentibus duabus tantum de volunta-
rio juramento agat, ad quod etiam inprimis adjecta ratio
pertinet. Et cum judiciale juramentum etiam à parte parti
deferatur ac in plurimis & potioribus punctis cum volunta-
rio conveniat vid. L. 26. §. f. ff. de Jurejur. L. 8. C. de R. C.
idem ejusdem qualitatis ac juris æstimandum erit. Gravissimè
tamen nobis obitare videtur supra alleg. L. 4. §. 1. ff. de in
lit. jur. quæ de juramento legali, scilicet in litem, agit, & ta-
men negat his verbis: *ceterum si alius detulerit jusjurandum,
vel, non delato, juratum sit, nulla erit religio, nec ullum Jus-
jurandum* spontè oblatum valere. Verum si naturam hujus
juramenti inspiciamus, quæ est, quod demum sit præstandum
si de rei æstimatione non aliundè constet, L. 4. §. 2. L. 5.
§. 1. ff. d. 2. apparet, non tam formalem delationem quam
præstationem ibi urgere JCTum, nempe ne præstetur sine
prævia causæ cognitione an opus sit æstimatione & quanti res
taxanda, ut evitetur immensa æstimatio jurantis d. L. 4. §. 2.
Si itaque actor non supra modum rem debitam æstimet,
aut eam judex ipse æstimaverit, juramentum in litem se-
cundum leges præstari poterit, ad quod præstandum si actor
sefe offerat, non rejiciendus erit, quia idem agere intendit,
quod jus in tali casu postulat. Proindè non tam fit contra
legem spontanea ad hoc juramentum oblatio, quam cum im-
mensa vel non necessaria taxatione præstatio.

*Rubri. Ety-
men*

XXII, Atque jam memorato fundamento stat Thema
nostrum, cujus explicationem pluribus dabimus in sequen-
tibus. Ne yero nodum injiciat vocabulum oblatio,
quod

quod varia significat Martini *Lexic. Philolog. d. voce* nos id pro actione offerentis accipimus *eine Auerbietung* / derivatum à verbo offerre, quod itidem spontaneam actionem significat L. 53. ff. de Fideic. Libertat. L. 2. C. de Jure Emphyteut. L. ult. §. 2. C. de Re milit. lib. 12. Verbum *jurare* à jure communiter deducitur, quod id, quod juratur, pro lege sit habendum, & veluti jus sanctè servandum. Ex illo substantivum juramentum fluit, quod an ita enunties an jusjurandum appellaveris, sine subtilitate, discriminis, de qua Setzer de juram. l. 1. C. 1. n. 3. nobis perindè esse poterit.

XXIII. Restat realis Definitio, qua materiam nostram includamus. Oblatio itaque ad jurandum nobis est: *Spontanea Juramenti illius qui debuit jurare non expectata Partis vel Judicis delatione, exhibitio.* Illam largiori quodam sensu hic exhibere volumus, ut adhuc offerre juramentum sit, licet sit alterius intentio ut juret, dummodo non defrat. Et adhuc oblatum juramentum hic appellabimus, si casus sit, ubi quis lege jurare tenetur, ut subditus, vassallus, qui cum posset effectum juramenti evitare, quando quærit eundem, adhuc sponte juramentum suscipit. Nec non oblatio ad jurandum aderit, licet præstationem jurisjurandi iudex ad præscriptam formulam exigat, quia præstatio ab oblatione distincta est, & hanc illa sequitur.

*Definitur
oblatio ad
jurandum.*

*Ejus hic la-
rior sensus.*

CAPUT II.

De Juramento Legali & Speciebus ejusdem.

I.

Legale à Lege nomen accipere, dubitari non potest. Legis autem nomen involvit omnem conventionem aut jussum Superioris actiones hominum disponentem. Itaque Legale Juramentum nobis est tale, quod Lex ipsa vult præstari

*Definitur
Legale Ju-
ramentum.*

in

in casibus à Lege spectatis, quodque illa defert homini vel immediate, vel mediante facto seu delatione judicis. Sive verò Lex aliqua fundamentalis sit, quæ pro securitate Rerumpublicarum Regentes ad jurandum disponit, sive sit Jus commune, quod communiter in casibus quibusdam cives jurare jubet, causa erit, ex qua juramentum legale nascitur. Et ad hoc producendum etiam Statutum causa dici potest, quia Statuentes statutis suis non minorem vim tributam volunt, quam Legibus suis Legum conditores. *Mev. ad Jus Lubec. P. 5. Tit. 8. art. 1. n. 6.* Martini *Comment. Forensi Tit. 18. Ord. Sax. §. 9. n. 7.* Unde omnia Juramenta Jure communi incognita, & in Statutis ordinata, rectè legalia dici putamus.

*Quod est
vel Extra-
jud. in cau-
sis publicis
ut l. Juram
Electorum.*

II. In recensendis potioribus speciebus Juramenti Legalis initium faciemus ab Extrajudicialibus, tam publicas quam privatas causas concernentibus, deinde de Judicialibus agemus. Inter extrajudicialia juramenta causas publicas spectantia referimus Juramentum Electorum, quod præstant in electione Regis Romani. Postquam enim Elector Moguntinus, ut Electoralis Collegii Decanus, intra mensem à primo die, quo rescivit mortem Imperatoris, singulis Principibus Coelectoribus electionem futuram significavit, eosque Francofurtum ad Mœnum vel in alium tutum locum convocavit, ut intra tres menses, à die intimationis computandos conveniant & de novo Rege Romano eligendo consultant ac vota faciant *A. B. cap. 1. §. 79. Schütz. Coll. Jur. publ. Exerc. 2. th. 10.* Dn. de Rhetz. *in Inst. Jur. publ. Lib. 1. tit. 4. §. 15.* quando ibi convenerunt ipsi Electores vel eorum Nuntii, ac primum de conficienda Capi- tulatione & aliis deliberarunt, certumque diem designarunt Electioni instituendæ, indicta die ad Aedes sacras accedunt, & paratos se offerunt ad jurandum de idoneo Capite

Capite Populo Christiano eligendo *A. B. c. 2. §. 2.* Primo quidem Elector Moguntinus juxta formulam à Colonienfi prælectam juramentum præstat, postea ille idem reliquis præstandum prælegit, & à singulis illud excipit primo à Trevirensi, deinde Colonienfi, Rege Bohemiæ, Electore Bavariæ, Saxonix, Brandenburgensi & Palatino, hodie novemviratu introducto postremo ab Electore Brunsvicensi S. J. R. Archivexillifero Oldenburger *Limnao Enucl. lib. 1. cap. 14. §. 21.* Schütz. *d. l. sh. 14. lit. B.* Nec hoc juramentum cum prælegitur deferri putandum est, nec delationem postulare videntur *A. B. c. 2. §. 2.* verba: *At ArchiEpiscopus Moguntinensis formam juramenti eis dabit, & una cum ipsis, & ipsi vel absentium Nuntii, una cum eo juramentum præstabunt.* Cum saltem usitatæ formulæ prælectionem contineant. Ad juramentum se spontè Electores offerunt, tanquam consequens actus Principalis, scilicet Electionis Regis Romani, quem congregati instituunt.

III. Post electionem electus Rex Romanus Juramentum præstat de Capitulatione sibi oblata servanda vid. *Capit. Leopold. & Josephi §. §. ult.* In arbitrio enim est electi Capitulationem acceptare, aut Imperium sub adjectis conditionibus oblatum repudiare, quod fecit Eduardus Rex Angliæ 1346. contra Carolum IV electus, & Fridericus Misnensis Friderici admorsii filius Hermes *in Fasciculo Jur. publ. cap. 9. n. 7.* Quando Imperium acceptat, ad juramentum etiam se accingit, ut eo tanquam evidentissimo mentis suæ indicio, se suis talem, qualem volunt & sperant, probet & obstringat Reinking. *de Regim. Secul. & Eccles. Lib. 1. class. 3. cap. 9.*

II. Electi Regis Romani.

IV. Subditorum Homagium Juramentum Legale est, quod in ingressu Regiminis novo Domino, vel quoties quis fit subditus præstatur. Schütz. *d. l. V. 1. Exerc. 6. sh. 17. lit. a*

III. Homagium Subditorum.

C

lit. a

lit. a Brunnem. Consil. 2. n. 50. seqq. Non inducit obligationem subditi jurantis, sed eam quæ jam est in subdito tantum exponit, cum licet hoc juramentum non præstaretur, tamen subditus statim ab ipso ortu eam Principi suo deberet. Unde Jurando lubens confitetur subjectionem & Principis sui superioritatem in se ipsum Reinking. *d. l. lib. 1. clasf. 5. cap. 4. n. 6.* Dn. Becman. *Medit. Polie. cap. 19. §. 6. & Polie. Parall. cap. 19. §. 7.* Cum eo convenit juramentum quod præstant Cives Magistratui suo, & eo mediante Magistratui obsequium & observationem Salutis publicæ pollicentur. Ab homagio tamen distinctum est, quod hoc immediatam & universalem subjectionem erga summum in territorio habentem imperium arguat, civium vero juramentum tantum obedientiam, quæ ad Jurisdictionem opus est, ut boni civis officium impleatur ab eo, qui inter cives juratos esse, & communibus civium privilegiis uti vult Müller. *ad Struv. Exerc. 17. th. 20. lit. E. Mev. ad Jus Lubes. Lib. 1. Tit. 2. n. 31. seqq.*

IV. *Juram. Civium.*

V. *Vasalliticum.*

V. Est & Vasalliticum juramentum, quod Vasallus Seniori propter feudum præstat, quod eo dimisso non amplius obligat Schweder *in Jure publ. Part. Spec. Sect. 2. c. 11. §. 7.* Omnis verò Vasallus, cujuscunque sit conditionis ad præstandum vasalliticum obligatus est, & nisi de remissione ejus constet, illud evitare nequit 2. *F. 3. in f. Mager de Advocatia arm. cap. 9. n. 116.* Statim autem, quando à Domino investituram petit, ad illud sese offert, attamen quando Dominus investituram fecit, demum præstat. 2. *F. 4. Struv. S. J. F. cap. 8. th. 6. n. 7.* etenim obligatio vasalli ex beneficio Domini provenit, quod naturæ prius esse oportet Rittersehuf. *in Partie. Jur. feud. cap. 10. qv. 1.* Quam præposteratio in hoc actu, qui pendet ab arbitrio Senioris & Vasalli, illum vitare non possit, sed salvus manebit,

nebit, etiam si fidelitas ante investituram jurata fuerit Anton. *Disp. feud. 4. th. 8. lit. A.* vid. *Iter. de feud. Imperii c. 9. §. 41. in fin.* Inprimis quoad oblationem distinguendum videtur inter feudum novum & feudum antiquum. In novo vasallus ad jurandam fidelitatem se offerre non tenetur, sed expectare potest, donec Dominus ad illam faciendam eam citaverit, nisi fortè morosus sit & studio differat fidelitatis præstationem, quo casu, ne commodo feudi excidat, se potest offerre vasallus & urgere ut admittatur ad præstandam fidelitatem Dn. Stryk. *Exam. Jur. feud. cap. 13. qu. 9.* In feudo antiquo autem intra annum & diem à facta mutatione Domini vel vasalli oblatio ad jurandum fieri debet, ne alias vasallus ut ingratus beneficii ejus jacturâ puniatur. *2. F. 24. pr.*

VI. Causas publicas concernit etiam Juramentum, quod Consilarii, Officiales, Academicarum Rectores, Ministri ac famuli Dominis suis præstare solent de officio suo rectè fungendo. Dicitur illud Domesticitatis, familiaritatis vel affecurationis, *Rachts-Ampts-und Dienst-Pflicht.* quod non solum ratione officii publici sed & privati præstatur, ne Dominus à servo insidias timere habeat necesse; quia nulla pestis efficacior est ad nocendum, quam familiaris inimicus *L. 27. C. de Donat.* Formula tamen juramenti hoc casu ita concipienda, ne inde superiori præjudicetur. *Limn. de Jure publ. lib. 8. cap. 5. n. 14. seqq.* Mager *de Advoc. armat. cap. 9. n. 158.*

VII. Causas quasi publicas appellamus quæ non in totum sed pro parte publicæ sunt. Ad has referimus causas pupillorum, in quibus Tutores & Curatores jurare tenentur, quod tutelam ex fide sint gesturi, nec concessuri ut pupilli aut bona eorum aliquid detrimenti capiant. *Ordin. Polis. de A. 1577. Tit. 32. §. 3. L. nli. §. 6. vers.*

VI. Domesticitatis vel familiaritatis.

In causis quasi publicis est I. Juramentum Tutor. & Curatorum.

Et si quidem C. de Curat. furios. Rarius quidem hoc juramentum hodiè præstari solet, & planè in desuetudinem abiisse existimat. *Carpz. P. 2. C. 11. D. 6.* ne difficilè sit Tutores reperire; non tamen ubique prorsus ab usu recessit, nam Hamburgi aliisque in Civitatibus Imperii adhuc obtinere testis est *Dn. Stryk. in not. ad Lauterb. tit. de Furej. pag. 175. verb. vid. Carpz.* Unde ubi in viridi observantia est, Tutores adhuc post delatam tutelam ad id sine suspitione sese offerre possunt

II. *Docto-
randorum
in Acad.*

VIII. His causis quasi publicis accensemus Inaugurationes Doctorum in Academiis, in quibus Personæ eruditione conspicuæ ad gradus honorum evehuntur, quorum supremus est Doctoralis Dignitas. Hâc collatâ viri digni pronuntiantur, ut palam doceant & exercent ea, quæ ad Facultatem suam spectant, omnesque honores, beneficia & commoda obtinent, quæ viris doctis & benè meritis illius Facultatis competere possunt *Dn. Becman. Polit. Paral. cap. 10. §. 17.* Celebratur autem Promotionis actus variis solennitatibus, cum Doctorandis liber detur, osculum, biretum, annulus, & vicissim ab illis invitatis Academiæ Proceribus, aliisque Hospitibus munera offeruntur, de quibus omnibus agit *Limn. de Jure publ. Lib. 8. c. 8. n. 88. seqq.* Inter illas solennitates etiam juramentum refertur, quod Statuta Academica præscribunt doctorandis, ut eo se obligent ad observanda ea, quæ ista statuta ab adspirante ad hanc dignitatem in quacunque Facultate fieri cupiunt.

III. *Studio-
sorum apud
Universi-
tatis Recto-
rem.*

IX. Huiusmodi Statuta etiam Studiosos jurare volunt, quando apud Rectorem Academiæ nomina sua profitentur, & Albo Universitatis inseri volunt, ut ad obedientiam erga Superiores & Statutorum obsequium se obligent. In quibusdam Academiis manus stipulata loco juramenti sufficit, ne inconsulta Juvenum ætas in contrarium flectendo facile

facile perjurium contrahat. At ea tamen non in omnibus Studiosis sufficit, nec in omnibus Academicis. Ubi præcisè juramentum requiritur, id legale est *Limn. d. l. lib. 8. c. 6. n. 34. seqq.* Ut tamen quandoque de præmutuendo perjurio subjiciatur clausula: contrafacientem à perjurio liberum esse debere, si mulctam solvendo, aut aliam pœnam sufferendo Reçtori satisfactum fuerit. Ita in Statutis Universitatis Viadrinæ de Studiosorum Juramento talis clausula reperitur: *Nolumus autem ei, qui horum aliquo labitur, perjurii reatum impingi, si juxta Statuta nostra, cujuslibet excessus justis pœnas dederit. Quod si pœnas sibi irrogatas detrectaverit, perjurii reus permanebit.*

X. In causis privatis extrajudicialibus à lege confirmatoria juramenta præscribuntur. Ex horum numero est Juramentum, quo fœmina à se factam intercessionem confirmat *c. 9. X. de Furejur.* Cum enim illa ob SCTRum Vellejanum non obligetur ex fidejussionibus *cc. ff. C. ad SCl. Vellej.* creditor fidem nullam dabit, nisi illa contractum juramento roboraverit. Ob juratam verò intercessionem fœmina ad istud beneficium non amplius admittitur, quia juramentum vim certiorationis habet, quæ efficit, quod mulier non inconsideratè, sed deliberato animo pro alio fidem dedisse intelligatur, quod excludendi illius beneficii sufficiens causa est *arg. c. 9. X. de Furej.* Seraphin de Seraphin. *de Privil. juram. Privil. 63.* Fachin. *lib. 2. Contrav. cap. 61.* Sichard. *ad Cod. de SCl. Vellej. n. 17.*

XI. An pariter in filiosam. mutuuum suum confirmare volente juramentum sufficiet? hoc regulariter negandum est, quia SCTRum Macedonianum introductum ob publicam utilitatem, ne malis moribus ansa præbeatur, ac Juventutis corruptione disciplina publica turbetur, neve jus parentum lædatur, atque ita juramentum iniquitatis vinculum

In causis privatis extrajud. est I. Furam. Mulierum ad confirm. intercess. suam.

II. quandoq. Furament. filiosam. ad confirm. mutuuum.

culum evadat. Quamobrem cum istud SCtum non sit in favorem filiorumfam. introductum, nec solum in odium creditorum, sed primario in favorem publicum, & gratiam parentum illi tanquam juri tertii juramento filiusfam. renuntiare non poterit. *arg. L. 3. ff. & L. 29. C. de Pact. de Jena Tr. de SCt. Maced. Sect. 6. aph. 3. Bachov. ad Treutl. V. 1. Disp. 20. th. 7. lit. d.* Quod si tamen non in turpem causam credita esset pecunia, nec creditor dolosè juramentum exegisset, quia ad ductum Juris Canonici omne juramentum obligatorium, quod sine peccato servari potest, putamus etiam filiumfam: ut creditorem eo magis securum faciat, se licitè ad juramentum offerre, & eo mutuum suum confirmare, ut efficax contra ipsum sit actio. Non enim omni datione mutui corrumpuntur juvenes, sed si fiat, hoc per accidens contingit, & sufficit filiumf. jurare super re licita, nempe mutuo reddendo B. Brunnem. *ad L. ult. C. ad SCt. Maced. n. 7. Dn. Stryk. in Caut. Contr. Sect. 2. cap. 1. §. 15.*

III. Minorum.

XII. Est etiam Juramentum quo se Minores obligant de Contractibus suis non retractandis, quod, si ex certa scientiâ præstitum fuit, inviolabiliter servandum erit *Auth. Sacramenta Puberum C. Si advers. vendit.* Notandum vero ante omnia, contractum præcipuè ex triplici causa infirmari, 1.) quando est contra bonos mores, 2.) ratione publicæ utilitatis, de qua intelligenda *L. 5. C. de LL. & 3.)* ob intermissam solemnitatem. Ob hanc ultimam causam contractus invalidus convalidatur juramento minoris. Unde ob defectum Curatoris si contractui juramentum minor adjecerit, ille non nullus erit Brunnem. *ad d. Auth. n. 6. Müller ad Struv. Ex. 3. th. 54. lit. d.* Non tamen minor hoc juramento alia quam minorum beneficia, utpote restitutionem in integrum amittit. Quæ enim beneficia

ficia majoribus competunt, salva omnia etiam post juramentum minor retinet, hoc enim saltem ex minore facit majorem Sichard *ad d. Avsh. n. 44. seqq.* Franzk. *Lib. 2. Resol. 4. n. 14. seqq.* Gail. *2. O. 41.*

XIII. Transeamus ad Judicialia Juramenta, ex quibus ad declinandum suspectum Judicem primum referimus Juramentum Perhorrescentiæ, quo actor coram Judice superiore asseverat, se valdè timere, ne non ab inferiore judice æquam & incorruptam impetret justitiæ administrationem vid. Feltmann. *de Juram. Perhorresc. & Lauterb. Disf. de Juram. Perhorresc.* Origo hujus debetur Bonifacio VIII. Pontifici in *c. Statutum 11. §. 1. de Rescrip. in 6.* cujus constitutionem postea approbavit & quodammodo limitavit Concilium Lateranense §. 13. eamque usus & observantia summorum Dicasteriorum recipit, videlicet Judicii Cameralis Rosenthal *de feud. c. 12. concl. 14. n. 63.* Rotæ Romanæ Jacob. Put. *lib. 1. Decis. 279. & lib. 3. Dec. 34.* Concilii Neapolitani Vincent de Franch. *Decis. 279. n. 6. ibiq. addit & aliorum.* Est autem illud ad declinandum suspectum judicem remedium tantum in gratiam actoris proditum, non in gratiam rei, quia hic conventus coram suspecto Judice exceptionem suspecti habet, ille verò qui sequi tenetur forum rei, ad hoc declinandum ut suspectum, non aliud habet remedium quam hoc juramentum Perhorrescentiæ Mev. *P. 6. Dec. 71.*

XIV. Ut partes litigantes bona fide & sincerè verentur in lite, Juramentum calumniæ introductum est *L. 2. C. de Jurejur. propi. calumn.* Generale præstatur ab utroque litigantium actore & reo super tota causa fideliter prosequenda, ad quod sese uterque in principio litis offerre potest Beust *de Jurej. ad L. 3. n. 7.* Et rectius hoc fit, quam communiter in judiciis observatur, ubi ab eo qui desert alteri

Vel Judicialiale & est
I. Juram.
Perhorrescentiæ.

II. Juram.
Calumniæ
generale.

alteri hoc juramentum, exigitur juramentum malitiæ, quod non malitiosè generale juram. calumniæ velit præstari. Nam cum hoc ex necessitate juris præstandum sit, non potest videri cum altero calumniosè agere, qui id ab eo exigit. Longè melius ergò est, ut si unus præstat juramentum calumniæ idem & alter juret, quia longè plura capita continet, quam simplex juramentum malitiæ Dn. Stryk. *Introd. ad Prax. cap. 12. §. 6.*

**III. Juram.
malitiæ**

XV. In Saxonia generale Juramentum calumniæ abrogatum est, & usu servatur juramentum malitiæ, quia metu generalis juramenti multi deterrentur ab agendo, & quia sufficere potest speciale juram. malitiæ, ubi calumniæ suspicio apparet Carpz. *in Proc. Tit. 12. art. 1. n. 7. & P. 1. C. 12. D. 21.* vid. Brunnem. *in Proc. Civ. cap. 15. n. 6.* Cum vero hoc demum præstatur, ubi in aliquo actu speciatim malitia apparet, casus vix erit, quod quis sese ad illud offerat, cum nemo futurus præsumatur, qui dicat se malitiosè agere, nemoque allegabit suam turpitudinem, sed ea magis detegetur ab altero. Inde in Saxonia non aliter juramentum malitiæ præstari necesse est, quam si ab adversa parte petatur Lange *Isagoge ad Proc. Civ. & Saxon. cap. 44. n. 6.* Quando tamen accideret, quod alter alterum malitiæ in judicio argueret, occasio hic esse posset offerendi se ad juramentum malitiæ, ut occurrat huic suspicioni & eam mediante illo amoveat.

**IV. Juram.
dandorum
& respon-
dendorum.**

XVI. Quando per litis contestationem jacta sunt Processus fundamenta, proximum est, ut ad probationem procedatur; quæ in multis judiciis fit per Positiones ab actore formatas, quibus factum in libello propositum includit, & Judici repræsentat. Hæ à judice transmittuntur reo cum præfixo termino, ut in illo se sistat & ad illas defensionalibus positionibus respondeat Brunnem *Proc. Civ. cap. 17.*
Lauterb.

Lauterb. *Coll. Theor. Pract. tit. de Interrog in jure fac. §. 5. seqq.* Illas Ponens ad confirmationem earundem se offert mediante juramento dandorum, & Reus responsurus ad illas se quoque offert ad juramentum respondendorum, quo ille positiones à se factas de facto proprio veras, de facto verò alieno putativè tales esse statuit; hic ad singulas positiones secundum veritatem vel opinionem se responsurum jurat. Ziegl. *ad Lancellor. tit. 14. §. 2. verb. ad facilitorem.* Utrumque hoc juramentum ratione facti alieni credulitatis est, & propterea uterque eo facilius ad id admittitur. Ratione tamen facti proprii juramentum veritatis est, inde cavendum, ne contra veritatem jurans perjurii reus fiat Dn. Stryk. *d. h. cap. 17. §. 2. & in Usu Mod. ff. tit. de Interrog. in Jure fac. §. 57. seq.*

XVII. Si Testibus probandum, prius illi juramentum Testium præstare tenentur, quia nulli Testi, sive Laicus sive Clericus, sive vilis sive in dignitate constitutus sit, creditur, antequam fidem de veritate dicenda juramento fecerit *c. Fraternitatis 17. X. de Testib. L. 9. C. de Testib.* Rosbach. *Proc. Civ. Tit. 57.* Partium quidem consensu remitti potest, quia non est de substantia, sed saltem ordine judicii, & non tam publicam, quam privatæ partis utilitatem concernit Mynsing. *3. O. 8. & 4. O. 73.* Martini *Comment. Forensis Tit. 20. §. 3. n. 108. seq.* attamen si remissum non fuerit, præstandum erit, & si testis advertit, adversarium eum sine illo non esse admissurum, ad id se offerre poterit.

XVIII. Ad æstimandam rem, quam adversarius per dolum vel contumaciam non restituit, proditum est juramentum in litem, quo res restituenda ab actore æstimatur. *tt. ff. de in lit. jurand.* Hoc ultrò præstari non posse evincunt ex *L. 4. §. 1. ff. d. 2.* sed solum judicem deferre teneri, quia solum ejus est despicerè, an & quatenus hoc jus-

D

jurandum

V. Juram.
Testium.VI. Juram.
in litem.

jurandum deferendum, & quia alias actor in propria causa pars & iudex esset. Beust. *de Furej Rubr. n. 134.* Tabor. *Vol. 1. Tract. de in lit. jur. §. 14. 23. & 50.* Seraph. de Seraphin. *Privil. juram. 31. n. 88 ibique Benekendorff. n. 44 seqq.* Setfer *de juram. Lib. 5. cap. 3.* Verum quoniam hoc juramentum legale est, placet nobis contrarium. Tametsi quidem iudex despiciere debeat, an illud deferendum sit, attamen cum deferre teneatur, si aliter actori satisfieri non possit, nec hoc casu actorem ad probandum interesse adstringere valeat, ut ipsi dissentientes farentur, non præjudicabit sibi actor, si petat à iudice, quod jam tum ipsi faciendum incumberebat, vel si se ad tale quid offerat, quod iura facere cupiunt Dn. Stryk. *in usu mod. ff. iur. de in lit. jur. §. 3. vid. supr. cap. 1. §. 21.*

VII. Zenonianum.

XIX. Est etiam Zenonianum juramentum, quo res æstimatur, quod à Zenone Imperatore nomen accepit, cuius virtute ille, qui vim passus est in ædibus, & hac occasione varias res amisit, sed nescit, quæ & quales sibi sint ablatae, æstimare potest damnum sibi illatum, prævia tamen taxatione iudicis, ne in immensum juretur *L. Si quando §. C. Unde vi* quæ canonizata à Gregorio IX. *in cap. ult.*

VIII. Iur. Minorationis.

X. *de his que vi metusve causa sunt.* Huic in Saxonia opponitur juramentum Minorationis seu Minutionis *der Minderungs-Eyd* / quo planè inverso modo proceditur, nam ibi, si quis damnum ab altero passus est, hoc sine juramento æstimare poterit, sed reus cui nimia illa æstimatio videtur, & eam dare nolit, istam juramento hoc diminui potest, ita ut ultra hanc summam diminutam condemnari non possit Struv. *S. J. C. Ex. 17. th. 70. ibique Müller. lit. §. Carpz. P. 1. C. 23. D. 17. seqq.*

IX. Suppletorium & Purgator.

XX. Si causa sit adeò dubia, ut iudex nesciat cuius partis sit iusta, & plenæ probationes deficiant, ut tamen controversia

troverfia decidatur, ad Juramentum Neceffarium recurritur, quod duplex est Suppletorium & Purgatorium. Illud præftatur ab eo qui femiplenè probavit v. gr. per unum teftem omni exceptione majorem, ut eo præftito plena fiat probatio & caufa dubia decidatur *L. 3. C. de R. C. L. 31. ff. de Jurejur.* Hoc præftat contra quem præfumptiones femiplenà probatione leviores militant, ut illas elidat, & caufa dubia decidatur. Utrumque legale juramentum est, & pars litigans fele ultro ad illud offerre potest Setfer *de Juram. L. 4. c. 11. n. 12. in f.* Cacciolup. *ad L. 31. ff. de Jurej. n. 241.* Salicet. *ad L. 3. C. eod.* Martini *Comment. forenf. Tit. 30. §. 1. n. 74. feqq.*

XXI. Huc pertinet etiam Juramentum Diffeffionis, quod ufum habet circa instrumenta literaria, quæ in judicio contra aliquem producuntur, ubi productus eadem vel recognoscere vel mediante hoc juramento negare tenetur. De eo non folum Jus commune Civile difponit *L. 11. C. Qui pot. in pign. L. 13. & 14. C. de Probat.* & Canonicum *c. 2. X. de fide instrum.* fed & Jus Imperii Romano Germanici per *Rec. Imp. de Ao. 1654. §. 35. 39. & 45.* & diverforum locorum Statuta vid. Gerbet. *de Cautel jurament. in Judic. obferv. Sect. 3. cap. 3. Pofit. 5. n. 14.* Negatur autem hoc juramento tam instrumenti forma externa, quæ in fcriptura, fubfcriptione ac figillo confiftit, quam interna, quæ contenta instrumenti producti concernit.

X. Juram.
Diffeffionis

XXII. Finità per fententiam lite non femper acquiefcit victus in illa, fed fele gravatum fentiens appellat ad Superiorem, ut perpeffum ab inferiore Judice gravamen corrigat & emendet. Hic ne frivole videatur appellare, ex quorundum locorum ftatutis Juramentum appellationis præftat, quod caufæ fuæ bonitate confifus appellet *R. 3. de Ao. 1654. §. 127.* Non verò faltem Principalis hoc Juramentum

XI Appella-
tionis.

mentum præstat, sed & ejus Advocatus, & ille quidem sub præjudicio causæ & pœnæ desertionis, hic sub multa Marcaë auri Lauterb. *Coll. Theor. Pr. tit. de Juram. §. 41.*

XII. Expensarum.

XXIII. Cum autem victus victori ad expensas temerariæ litis condemnetur §. 1. *J. de Pœn. tem. litig. L. 79. ff. de Judic.* victor etiam mediante juramento illas æstimare potest. *Ordin. Cam. P. 1. tit. 66. seqq.* Sæpè tamen hoc juramentum non admittitur, & Judex ipse moderatur expensas, ad quas victum condemnat *Struv. in Jurisprud. Rom. Germ. lib. 4. Tit. 12. §. 3.*

XIII. Sunt legalia juram. Veritatis Credulitatis & Ignorantia.

XXIV. Colophonis loco notamus Juramenta tam veritatis, quibus quis enuntiata sua vera esse asserit, quam credulitatis, quæ super credulitate asserenda vel confirmanda præstantur, à Lege vel Statuto approbata Legalia esse Lauterb. *de Juram. Credulit. Part. Poster. th. 3. n. 5.* Ejusdem qualitatis etiam est Juramentum Ignorantiæ illi veritatis oppositum, quo juratur de eo, quod ex nullis causis nec ex sensu aliquo scimus, sed cujus veritatem aut falsitatem prorsus nescimus & ignoramus, aded ut ne quidem levisimam opinionem, credulitatem vel fidem aliquam habeamus. *Carpz. P. 2. C. 22. D. 6. & 7. Mascard. de Prob. Vol. 2. Concl. 881.*

CAPUT III.

De Personis quæ ad jurandum se offerre possunt.

I.

Regular. qui jurare potest etiam ad jurandū se offerre valet.

HAs primum generali regula complectemur: *Quod, quæ alias jurare possunt, etiam sese ad jurandum offerre valeant.* Ut itaque homo proprium subjectum juramenti est, & quidem omnis qui sufficienti intellectu præditus, cujuscumque sit sexus, nisi specialiter prohibeatur *L. Qui jurasse 26 pr. ff. de Jurejur. Franzk. 2. Resol. 1. n. 1.* ita etiam omnem hominem

minem ad jurandum sese offerre posse statuimus. Nec non Christiano homini hic actus oblationis convenit, si super re honesta ac cum religione & reverentia ad juramentum accedat, quia ipse actus religiosus est, & à viris sanctis quoque usurpatus *Genes. XXIV. 1. Deuteron VI. 13. & X. 20. 1. Sam. XXIV. 22. Esaiæ LXXV. 16. 2. Cor. I. 23. ad Hebr. VI. 16.* Quod vero exemplum aut præceptum jurisjurandi ad obtinendam rem pecuniariam à Sanctis hominibus præstiti aut permitti haut exstare Huberus in *Prælect. ad ff. tit. de Jurej. §. 1. existimet*, & Ilocrates in *Orat. ad Demonicum pag. 13.* his verbis tale improbet: *Jusjurandum se postulabitur, duabus de causis dabis, vel ut remetipsum turpi crimini liberet, vel ut amicos è periculo eripias. Pecunia vero causa per nullum Deum jurabis, etiamsi liquido id facere possis, ne alio perjurus, alius avarus videaris* hoc suo loco relinquimus; quibus sufficit rationi & Legibus juramentum tale haut contrarium esse vid. Tefmâr. ad *Grot. Lib. 2. cap. 13. §. 21. lit. d.*

II. Ante omnia requiritur, ut cum attentione & deliberato animo in causa gravi & alias non probabili, quis sese offerat. Pessimi enim animi indicium prodit, qui ad jurandum festinat, & sine urgente necessitate in quacunq; levissima causa ad id promptus inclinatur, qui non sine ratione de mendacio, falsitate ac perjurio suspectus existit, dignus ut facta sua oblatione repellatur *c. 5. C. 22. qv. 5. L. 2. C. de Indiæ. viduit. Menoch. de A. J. Q. L. 2. Cent. 2. cas. 192.* Proinde reus non audiendus, qui, cum actor probare paratus, vult juramento suo admitti, quia absurdum à conscientia accipere decisionem causæ, ubi veritas constat aliunde, ita enim fenestra aperitur licentiæ pejerandi *Mev. ad Jus Labec. P. 5. tit. 8. art. 1. n. 7. & 8.* Ex quo omnino ad officium Superioris pertinet, coram quo juramentum præstari debet, despiciere an talis sit persona, quæ ad illud

*Facilis ad
jurandum
si se offerat
non admittendus.*

sele offert, de qua temeritas & perjurium faciliè timendum
 Setser de juram. Lib. 4. c. 3. n. 11. & Lib. 3. c. 3. n. 83. Carpz.
 in Proc. tit. 11. art. 2. n. 68. seqq.

*Offerens
 debet intel-
 lectu gan-
 dere.*

*Non potest
 se offerre
 furiosus.*

*An prodi-
 gus?*

An impubes

An minor?

III Porro ut in pacifcente ita in offerente intelle-
 ctus requiritur, qui, in quibus exulat facit, ut inhabiles
 sint ad jurandum Non ergò offerre se potest furiosus
 aut demens, seu mente captus, qui furioso in omnibus
 præter gestus externos similis est L. 40. ff. de Curat. furios.
 Setser. lib. 1. c. 4. Ante furorem autem oblatum & præstitum
 juramentum validum est, quia furor superveniens hoc ut
 alias obligationes infirmare non potest §. 1. in f. ff. Quib.
 mod. non est permis. sac. testam. Præstitum quoque tempore
 dilucidi intervalli obtinet, quando evidenter apparet, fu-
 rorem remisisse & mentis sanitatem rediisse L. 14. ff. de Offic.
 Præs. L. 9. C. de Curat. furios. L. 18. §. 1. C. de A. P. Nec
 offerre se potest prodigus, cujus bonis interdictum, qui li-
 cet sanam mentem habeat, sanitatis tamen usum morum
 depravatio corruptit, ut intellectu & voluntate quoad bona
 videatur carere L. 40. ff. de R. J. L. 12. ff. de Tut. & curat.
 dat. & una cum furioso errare L. 20. ff. de Aqua & agr.
 pluv. arcend. in quo ne quidem juramentum consensus de-
 fectum supplere potest L. 14. §. 3. C. de non num. pec. Neq;
 impuberes utpote infantes & infantia proximi offerre se
 possunt, qui etiam comite iudicii destituuntur, quod ma-
 ximè ad juramenti validitatem requiritur c. 26. X. de Jure-
 jur. Hilliger ad Donell. Lib. 21. c. 13. lit. d. Pubertati autem
 proximi, quia doli capaces & apti ad perjurium c. 1. X. de
 delict. Pueror. se offerentes pro ratione circumstantiarum
 admittendi erunt L. 26. pr. ff. de Jurej. Sichard. ad Auth.
 Sacramenta Puberum n. 26. Hartm. Pistor. Lib. 4. qv. 6. n. 8.

IV. Quia in minoribus maturior reperitur ætas, quâ
 quæ agunt & agendorum causas intelligunt L. 4. pr. in f.
 ff. de

ff. de in lit. jur. hinc sine dubio illi ad jurandum sese offerre possunt *L. 1. & Auth. Sacramenta Puber. C. Si advers. vendit.* adeo ut valeat juramentum licet curatoris consensus non intervenerit, aut generaliter & sine mentione minorennitatis juretur. Modo juraturus in causa non erret, aut dolo adversarii circumductus ad juramentum sese offerat Seraph. de Seraphin. *Privil. juram. 83. ibiq. Benekendorf. n. 4. seqq. Trentacinq. Lib. 2. Pract. resol. 1. tit. de minor. n. 17. Faber Rational. ad d. L. 4. lit. f.*

V. Intellectui & judicio obstant perturbationes animi. Inde an iratus valide possit jurare disquiritur? si iracundia calor tam vehemens & tam magnus sit, ut rationis judicium quasi abjiciat & scientiam excludat, nullum erit juramentum, quia tanta ira ut furoris species aestimatur Farinac, *Prax. Crim. qv. 91. n. 21. & 41.* & ita dici potest:

*An iratus?
distingv.*

*Jurata lingua est mente juravi nihil,
Qua jurat mens est, nihil juravimus illa.*

Si autem quis levi ira accensus, sine matura & prudenti deliberatione sciens & volens juret, quanquam peccet quod plenam & perfectam deliberationem non adhibeat, attamen quia jurantis animus adest, juramentum ejus, si de re licita praestitum, omnino validum erit Guttierrez. *lib. 2. qv. 2. Canon. 22. n. 17. Farinac. d. qv. 91. n. 41.* Nec contrarium evincit *L. 2. C. ad L. Jul. Majest.* quia ibi saltem Imp. Alexander rescribit, quod in crimen laesa Majestatis non incidat, qui inconsulte juravit, se servo semper iratum mansurum, & tamen in ira non perseverat; non ibi juramentum ex fervore iracundiae praestitum nullum vel irritum dicitur. Neque contrarium probat *e. Sicut ex literis 13. X. de Jurejur.* ubi juramentum ex calore iracundiae praestitum quidem rejicitur, non tamen propterea, quod ex ira sed quod super re illicita praestitum Lauterb. *Vol. 3. Diss. Tubing. Diss. de Ira ejusq. in jure effectibus th. 20.*

*Collatio
ad sigillo
mag. consilio
am*

VI. EST

An vehementer amans.

VI. Est quoque amor immoderatus species quædam immoderati affectus, inde non potest non dubitari, an amoris æstro percitus possit, ut fidem faciat puellæ de futuro matrimonio, se ad juramentum offerre, & si postea poenitere velit, an sine nota perjurii à promissa fide possit recedere? Etsi vero fatendum, talem amorem oculos amanti perfringere, ut, quid deceat vel non, haut satis rectè perspiciat, tamen quia non omnem mentis intellectum adimit, nec consensum excludit, in hoc casu præstitum puellæ juramentum validum erit. Modo tamen non alia causa juratam promissionem invalidet, utpote consensus parentum, quem improvidus adolescens non adhibuit, nam ita ne quidem juramento ad servandam fidem obligatus erit, quia hoc non potest mutare naturam negotii cui accedit, sed saltem eam sequitur. *Setfer de Juram. L. 1. c. 8. Gerbet de Cauvel. Juram. P. 2. Sect. 2. cap. 3. n. 42. seqq.*

An summe ebrius.

VII. Ab eo verò, qui magna ebrietate sepultus, factam oblationem ad jurandum non valere, facile concedimus, puero enim talis similis est, & furioso æqualis, qui intellectu & judicio destituitur *c. 3. & 5. Dist. 35. c. 14. X. de vita & honest. clericor. Setfer. c. 6.* Undè sicut ab ebrio alia iniça conventio non subsistit, ita nec juramentum *c. 7. 8. & 9. C. 15. qv. 1.* Sanè si in ebrietate se ad jurandum offerret, & cessante crapula propositum rati haberet, superque eo, quod in ebrietate promissit, juraret, exindè omninò obligatus erit. *Farinac Pr. Crim. qv. 93. n. 22.*

Civitas & Collegia se offerre possunt.

VIII. Non solum personæ singulæ, sed & Collegia & Civitates, quæ sunt corpus aliquod permissu Superioris ad communem utilitatem unitum offerre se possunt ad jurandum. Sicut enim cum Civitate lites tractari & negotia civilia celebrari possunt *L. 1. §. 1. & 6. ff. Quod cuiusq. Univ. nom. L. 9. §. 1. ff. Quod mes. caus.* ita etiam ab eâ juramenta accipi

accipi. Ne verò omnis populus juret, quod quoque non expedit, quia non omnibus semper est debita scientia rei super qua jurandum, sufficit si se Seniores offerant, nomine totius Senatus, Collegii vel Universitatis, aut etiam juniores, qui optimam facti notitiam habent. Carpz. in Proc. Tit. 12. art. 1. n. 35. & P. 1. C. 13. D. 1. & 2. Pro Senioribus quidem militat præsumtio, quod regulariter exactiores & negotia civitatis sciunt, quam juniores, at hæc præsumtio probationem in contrarium admittit. Juniores ergò, si constet, quod rem, de qua agitur, optimè cognitam habeant, ad juramentum nomine Universitatis præstandum admittendi erunt. Carpz. d. def. 2.

IX. Omnes tamen, qui ad jurandum se offerunt, in propria persona juramentum præstare debent, quia hoc actus personalissimus est, & magis solliciti sunt de salute animæ qui in propria persona jurant, quam qui per alios. Oldenkop. Dissert. de Juram. in alterius anim. n. 16. seqq. Et hæc sententia in Saxonia certi & indubitati juris est, adeo ut nec per Procuratorem speciale mandatum habentem juram. præstari possit. Land. R. L. 1. art. 46. vers. wo es aber Martini Comment. forens. Tit. 18. §. 10. n. 1. seqq. juramento saltem fidelitatis & homagii excepto Berlich. P. 1. Concl. 34. n. 26. Verum jus Canonicum aliud disposuit, & admittit præstationem juramenti per procuratorem speciale mandatum habentem, & in animam principalis jurantem c. fin. de Juram. in 6. c. f. de Juram. calum. in 6. quia, quamvis juramentum sit actus personalissimus, tamen etiam ipse Principalis hoc casu, dum mandat, jurare intelligitur, & hoc suum juramentum per ministerium sui Procuratoris æquè explicat, ac alium actum per nuntium aut per epistolam expedit Lynk. ad X. tit. de Jur. §. 2. in f. Schilter Prax. Jur. Rom. Exerc. ad ff. tit. 23. §. 34. seqq. Fluxit

An Procurator in rem alienam?

E

hoc

hoc Jus in mores hodiernos, & jam Praxis recepta, posse per Procuratorem speciale mandatum habentem præstari juramentum tam in judicio, quam extra judicium Gail. 1. O. 83. Sefser lib. 1. cap. 14. Sande decis. Frisco. lib. 1. tit. 9. def. 1. Mev. P. 4. Dec. 67. n. 10. & P. 7. Dec. 382. seq. Idcirco concludendum, etiam iuxta hanc Praxin Procuratorem pro Principali ad juram. se offerre posse Gerbet d. Tr. P. 2. Sect. 1. c. 2. n. 134.

An heres
super facto
defuncti.

X. Nonnunquam etiam admittuntur personæ juraturæ in causâ aliorum, attamen in animam suam. Ita admittitur heres iurare paratus super facto defuncti Mynsing. Cent. 3. O. 56. Verum hoc juramentum saltem credulitatis est, quod scilicet credat defunctum nihil debere. De veritate enim jurare non cogitur, ne conscientia ejus gravetur veritate rei, quæ se aliter potest habere, & quam hoc casu probabiliter ignorare præsumitur. L. 11. S. 2. ff. de Act. rev. amot. L. fin. ff. pro suo L. 42. ff. de R. J. L. 21. C. de jurcj. hinc ipsi parcitur, ne sub alieni compendii emolumento anceps subeat perjurium L. 4. pr. ff. de in lit. jur. Jurare tamen tenetur heres de credulitate propria, non defuncti, & juramentum ejus refertur ad ipsius scientiam & opinionem de re, qualem notitiam super facto defuncti tanquam tertii sibi comparaverit. Carpz. P. 1. C. 12. D. 40. seqq. Martini d. I. 18. S. 1. n. 57. seqq. Caterum cum hæc quæstio circa juramentum credulitatis ab hærede præstandum variis limitationibus & ampliacionibus implicata sit, ad pleniorum eius intellectum consuli poterit Lauterb. Vol. 4. Diss. Tübing. de Jur. Credul. Part. Poster. th. 10. seq.

An pro Pupillo & minore Tutor & Curator.

XI. Ita etiam Tutores & curatores pro pupillis & adulescentibus ad juramentum Legale sese rectè offerunt v. gr. ad juram. calumniæ L. 2. S. 2. & Auth. Principalis S. ult. C. de juram. propt. cal. ibiq. Brunnem. Purgatorium Mev. ad J. L.

J. L. l. 1. t. 7. art. 1. in addit. Brunn. ad L. 4. ff. de in lit. jur. n. 3. &c. Ad juramentum in litem se quoque offerre possunt, si tantam affectionem pupillo vel adolescenti exhibere velint, quo judicio, quod cum illis acceptum est, finis adhiberi possit *L. Videamus 4. pr. ff. de in lit. jur. Mev. P. 4. Dec. 121. n. 5. Faber. Rational. ad d. L. 4. lit. d.*

XII. Postremo videamus, an is, qui se obtulit à præstatione juramenti recedere, & intentionem suam idoneis probationibus obfirmare possit, **ob er söhne sein Bewis- sen mit Beweiß vertreten.** Ratio dubitandi est, quod ex oblatione ad jurandum sit alteri jus quæsitum Verum ea non obstantè verior est affirmativa sententia, quia juramentum non nisi subsidiaria probatio est. Ubi ergò suppetit ordinarium remedium non recurrendum erit ad extraordinarium *L. 11. C. de R. C. L. 30. pr. ff. de Jurejur.* Sanè si post præstitum juramentum & sententiam latam contrariæ admittuntur probationes, quibus retractatur illud *L. Admonendi 31. ff. de Jurej.* cur non illud evitari posset ob novas probationes ante juramentum præstitum repertas, quia sic evitantur juramenta frustranea *Zoel. ad ff. tit. de jurej. n. 41. Struv. Ex. 17. th. 33. Carpz. P. 1. C. 14. Def. 20. Mev. ad Jus Lubec. Lib. 3. tit. 9. art. 3. n. 30.*

*Offerrens
conscienti-
am suam
probationi-
bus exone-
rare potest.*

CAPUT IV.

De Forma & Objecto oblatis Juramenti.

Omnæ juramentum duplici forma constat, alia substantiali & intrinseca, alia extrinseca & accidentali. Illa consistit in invocatione Nominis Divini, quæ in ordine ad DEum fieri potest verbis quibuscunque, etiam sola mente quia cum DEO res agitur, qui mentem intuetur, nec ullum conceptum verborum desiderat *c. 11. Dist. 32. de Seraphin. Privileg. Juram. 22. n. 116. seqq. Franzk Lib. 2. resol.*

*Forma Ju-
ram. est vel
intrinseca,
vel extrin-
seca.*

l. n. 39. Mev. P. 1. Dec. 146. Inde ordine autem ad homines verba concepta adhibenda, quorum communis formula: *Ita me DEUS adjuvet*, quibus usus Tribunalium addit *Et Sacro-sanctum ejus Evangelium* conf. *Disp. nostra de dubiis Jurament. Formulis.* Hæc verò versatur circa varios ritus & ceremonias, quæ pro moribus Regionum & Gentium variæ semper extiterunt, de quibus vid. *Faber ad Cod. lib. 4. tit. 1. def. 34. Lynk ad X. tit. de Jurej. §. 10. Balduin. de Casib. Conf. lib. 2. c. 9. cas. 6.* Illa substantialis nunquam abesse potest à juramento, absque hac verò valet illud, quia istiusmodi solemnitates saltem faciunt ad informandos simpliciores, ut efficaciam juramenti eo melius sibi imprimant, & à committendo perjurio eo magis abhorreant, quod tamen etiam sine illis fieri potest. *Franzk. ad ff. tit. de Jurej. n. 17. segg.* Quamquam utile sit adhibere quædam solennia maximè propter ignaros & duros homines qui ad jurandum accedunt *Brunnem. ad L. 12. C. de R. C. n. 47.*

*Forma pro
negot. qua-
litate con-
cipienda, &
ea præcisè
observanda*

II. Verùm cum causæ super quibus jurandum variæ & multiplices sint, ratio dicat, ut pro indole earum etiam formetur & concipiatur formula juramenti, & tunc præcisè ad illam jurandum erit. In juramento voluntario & judiciali adedò quis ad propositam formulam adstrictus est, ut planè aliis verbis uti non possit, sed si verba fortè quædam omisit vel addidit, nullus erit effectus, sed denuò jurari debet *L. 3. §. ult. ff. de Jurejur.* quia juramenta ab adversario delata speciem quandam Transactionis continent. Transactio verò non fit, nisi ex mutuo partium consensu, cui nihil addi vel detrahi potest. *Faber Rational. ad d. L. 3. §. ult. Brunnem: Proc. Civ. c. 23. n. 11.* Quod si partes fortè super forma convenire nequeunt, ipse judex eam præscribere debet *L. 34. §. 5. ff. d. 1. Thabor. Decis. 83. n. 12. Carpz. P. 1. C. 15. D. 9. Gerber. de Cautel. juram. P. 2. Sect. 1. cap. 2. n. 150.*

III. Sed

III. Sed ita jus est circa formulam quâ præstatur ipsum juramentum. Aliâ necesse est fiat formulâ oblatio ad jurandum, quæ præcedit juramentum, & præindè ab illa differt, de qua hic præprimis agendum. Cum verò de hac oblationis formula nihil in Jure communi reperiatur, & fortè paucissimorum Tribunalium Statuta verbis in eam conceptis agant, erit in cujusvis offerentis arbitrio, quâ velit formula animum suum ad jurandum paratum significare. In Saxonia, quando per judicem delatum est juramentum, observatur certa formula, juxta quam, qui jurare jussus se offerre debet juramento, quam videre licet ap. Langium, *Isag. ad Proceſſ. c. 45. n. 22. seq. conf. supr. c. 1. §. 17.*

*A juram.
differt ob-
lationis
formula.*

IV. Alioquin ex qualitate cujusvis negotii formanda erit oblatio, quod cum variet, etiam variabit formula. Putamus tamen in negotiis quæ non aliter quam juramentis obſignari poſſunt, non neceſſarium eſſe, ut ſemper præmittantur verba oblationem indicantia, ſed hanc eo ipſo fieri, dum ad jurandum quis ſe accingit. Verbis enim an aliis conjecturis mens noſtra exprimitur, perinde valet Grot. *de J. B. & P. L. 2. c. 16. §. 4. & 5.* Quod ſi verò actus aliter quam per juramentum poſſit declarari, & tamen quis velit jurare, verbis oblatio ſignificari poterit quilibetque quis velit, ſi modo referant, velle quem jurare. Itaque in oblatione ad ſuppletorium juramentum hæc verba adhibuiſſe ſatis erit: **Zu Beſtärkung meiner gethanen Eyd zu leihen:** Vel ſi non ſatis probavi, peto mihi deferri juramentum in ſupplementum probationis. *Beuſt. de Jurej. Rubric. n. 98.* Ad juramentum Purgatorium hæc ſufficiet formula: **Damit die wider mich ſtreckende præſumtionen elidiret / und meine Unſchuld möge erwieſen werden / ſo offerire ich mich den Reiniigungs Eyd zu ſchweren.** Ad

*Species
quedam
formular.
oblationis
ad jurandū.*

juramentum calumniae. Damit nicht minder meine Gegen-Part als auch der Herr Richter selbst erkennen möge / daß ich nicht anders glaube/als eine gute Sache zu haben / und daß ich zeit wählenden Processus sonder Argelst und Betrug verfahren wolle / so erbiere mich solches durch einen Eyd zu bekräftigen. Possunt etiam formalia ita concipi: Weil in denen Rechten es als ein geziemendes Mittel geordnet / seine Meinung mit einem Eyde zu behaupten / als wil Kläger solches zu Beförderung seiner Sache ergriffen haben / und erbittet sich demnach solchen ihm zugelassenen Eyd mit gebührender Solennität abzulegen. Nihil etiam refert, si oblatio fiat verbis: Ich bin bereit zu schweren. Quamquam consultius videtur non aded popularibus verbis proflere ad jurandum, quia leviter se offerens de levi animo suspectus fieri potest. supra cap. 3. §. 2.

Quo tempore & loco fieri debeat oblatio.

V. In scriptis an viva voce fiat oblatio, si modo fiat opportuno tempore & loco nihil refert. Non enim prius offerendum est juramentum, quam opus est jurari. Unde homagium, vasalliticum aut aliud causam publicam concernens, offerendum erit, quando tempus & occasio postulat. In judicialibus quoque re postulante fieri potest oblatio tam ante quam post L. C. Et ad juramentum necessarium aliquis se offerre potest tam ante sententiam, quam in ipsa sententia, licet fiat quod pars adversa ab illa sententia appellet, ne, si moriatur jurare paratus, facultates probationis successori prædicantur L. 12. C. de R. C. ibique Sichard. ubi n. 2. refert casum. Offerendum etiam est opportuno loco, ut in Cancellaria Principis aut Curia, quia hæc sunt Auditoria, in quibus solennitas juramenti peragitur, & in quibus saltem deciditur an oblacioni subscribendum d. L. 12. §. 4. Umm ad Proc. disp. 14. n. 39. & 57. Schilter.

Exerc.

Exerc. ad ff. 23. §. 30. Gerbet de Caut. juram. P. 2. Sect. 1. cap. 2. n. 112. seqq. Habent quidem egregiæ personæ, utpote Illustres, Doctores, Senes, matronæ honestæ &c. hoc privilegium, quod domi possint jurare *L. Ad personas egregias 15. ff. de jurej. ibique Beuff. Sichard. ad d. L. 12. §. in omnibus n. 2.* oblatio tamen, ut fiat in publico Auditorio Superioris autoritas postulare videtur.

VI. Debet autem ille, qui vult jurare, sese offerre super re honesta nec bonis moribus contraria *c. 28. de R. J. in 6. c. 18. C. 22. qv. 4.* Cæterum in omnibus causis civilibus dubiis & modicis valet oblatio *L. 3. C. de R. C.* sed non in magnis & arduis, ex quibus magnum commo- dum speratur, propter perjurii suspicionem, nisi offerens plus quàm semiplenè probaverit *Gail. 1. O. 108. n. 11. Brun- nem. Proc. Civ. cap. 23. n. 28.* In criminalibus ad jura- mentum calumniæ accusator se offerre potest, ut ejus ca- lumniosa accusatio excludatur *L. 2. pr. C. de jur. propt. cal. Berlich. P. 1. Concl. 31. n. 27.* ad alia autem juramenta hoc fieri nequit, ne minus sufficienti probatione reus condem- netur contra *L. fin. C. de Prob.* aut pejerando supplicium evitet. Nisi causa criminalis sit, qua ultra pœnam pecu- niariam non proceditur, vel indicia non adsint ad tortu- ram sufficientia, sed tantum talia, quæ juramento purga- torio elidi possunt *Berlich. P. 1. Concl. 54. Carpz. P. 1. C. 22. Def. 1. Faber. ad Cód. l. 14. tit. 1. def. 43. Martini Comm. forensi. Tit. 30. rubr. n. 28. seqq. Simon van Edwen in Censura Forensi P. 2. L. 2. cap. 7. §. 23.*

*In causis ci-
vilibus &
criminalib.
an valeat o-
blatio ad
jurandum.*

VII. Causis Criminalibus comparant matrimoniales, & quoque in his juramentum non admittunt, sed luce meridiana clariores probationes requirunt, ne alias sit in potestate jurantis matrimonium legitimè contractum dis- solvere *c. 34. X. de jurejur.* vel contra libertatem reum co- gere

*An in ma-
trimonialib.
bus?*

gere ad matrimonium Gail. 2. O. 94. Beust. de Jurej. ad L. Admonendi 31. n. 269. Verum consideratis circumstantiis & personarum qualitibus, si pro juraturo militat opinio probitatis, & ambiat personam suæ conditioni æqualem vel planè non abfimilem & matrimonium possit semiplenè probari, nihil verat, quo minus sese offerre possit ad juramentum suppletorium Gail. d. l. n. 12. Setser de juram. Lib. 4. c. 14. n. 12. inf. Hinc etiam stuprata, quæ semiplenè promissionem matrimonii probavit, ad suppletorium juramentum admittenda erit, si sit extra stupri patientiam honestæ vitæ & famæ, quia eam præter semiplenam probationem juvat præsumtio, quod pudorem suum non prostituerit, sed spe matrimonii concubitum admisit. Mev. P. 3. D. 73. Berlich. P. 1. Concl. 54. n. 16. Heig. P. 2. qv. 16. n. 34. seqq. Sed è contrario si stuprata matrimonium ita non probaverit, & sit Juvenis qui stuprum puellæ vel viduæ honestæ illatum fatetur, at negat quod matrimonium promiserit, etiam audiendus erit ille qui sese ad purgatorium juramentum offert. Nam hætenus præsumtionibus gravatus est, quod, quia fœmina honesta est, eam is etiam honestiori affectu cognoverit, scil. sub spe futuri matrimonii. Unde hanc præsumtionem elidere eum oportebit juramento purgatorio Brunn. Jur. Eccles. L. 3. cap. 5. §. 8.

CAPUT V.

De effectu oblatis & præstiti Juramenti.

I.

Oblatio non legitime facta rejicienda.

Oblatio & præstatio juramenti duo actus sunt à se invicem distincti. Illa hanc præcedit, quæ fit vel non concurrentibus requisitis dum persona levis se ad jurandum offert, vel quidem persona gravis, non tamen in licita causa,

causa, aut quidem in licita causa, nullo tamen alio auxilio stipata v gr. quando fit oblatio ad juramentum suppletorium, nullâ præcedente semiplenâ probatione. His casibus iudex oblationi non defert, nec offerentem ad præstationem juramenti admittere tenetur. Vel fit oblatio omni ex parte legitime, & tunc ea operatur ipsam præstationem juramenti, ad quam iudex offerentem admittere tenetur, quia petit legale juramentum, quod iura approbant *arg. L. 3. C. de R. C.* Etenim si eum non admittat, gravat jurare paratum, eique beneficium Legis denegat, inde ab ejus sententia appellare gravato integrum est *Carpz. P. 1. C. 23 D. 2. Et in Proc. Tit. 12. art. 2. n. 16. Fachin. lib. 1. comr. 16. Ziegl. ad Lancell. l. 3. tit. 14. §. 34. verb. deferri partibus.* Aliquando si videat iudex, non opus esse præstatione juramenti, ut si nulla calumniâ appareat, offerenti remittere potest, ne de calumniâ juret, hoc tamen effectu, ut non præstitum pro præstito habeatur. *Mev. P. 2. Dec. 324.*

II. Admissus ad jurandum debet loco & tempore statutis comparere, & juramentum ad quod se obtulit præstare in ea forma, quam superior aut iudex præscribit. Si post oblationem jurare detrectet, & probationibus conscientiam suam exonerare velit, audiendus erit *cap. 3. Suls.* Si neque jurare, neque aliis probationibus uti velit, nihil obtinet quod intendit, sed causa sua cadit *L. 2. §. 6. Et Auth. Principalis C. de juram. propri. calumn. Vinn. 1. select. qu. 43. si reus sit, pro convicto habetur aut arbitrariè puniendus c. 10. in f. c. 19. X. de Purg. Canon Brunnem. Proc. Civ. c. 23. n. 36. Nonnunquam re ita exigente præcisè ad jurandum cogendus offerens, aut graviori pœna afficiendus.*

III. Si ab offerente juramentum præstitum fuit, pro eo generalis præsumtio oritur, quod salutis æternæ memor veritatem dixerit. Fluunt præterea exindè insignes effectus & privilegia nempe quod omni controversiæ finis imponatur *ad Hebr. VI. 16. L. 1. ff. de Jurej.* quod jurans obligetur ad servandum id, quod promisit, excludatur omnis suspicio omnique defectus solennitatis suppletur *Berlich P. 1 Dec. 81. n. 14.* Præstito juramento reus non obstantibus contrariis præsumtionibus definitivè absolvitur, tam quoad causam principalem, quam quoad expensas & alia accidentia *Mev. ad Jus Lubec. P. 5. tit. 8. art. 1. n. 9.* Habet illud vim rei judicatæ *L. 8. C. de R. C. Setser. de jur am. l. 4. c. 7. n. 25. & paratam secum affert executionem ad instar gvarantigiati & recogniti instrumenti Hahn. ad Wes. tit. de jurejur. n. 15, Carpz. P. 3. Dec. 229. n. 3. Iudex velut exceptionem præstiti juramenti ex actis apparentem*

F

Quæ verò legitime fit operatur præstationem juramenti.

Recusans jurare, nisi probationibus utatur causa cadit.

Qui sine effectus præstiti juramenti.

42 CAP. V. DE EFFECTU OBLATI ET PRÆSTITI JURAMENTI.

velut jus ex officio supplere potest Beust *de Jurej. ad L. Nam posteaquam S. si damnetur n. 24.* Juramentum removet præsumtionem calumniae, facit victum ab expensis absolvi, datam alteri fidem obfirmat, & qui sunt alii effectus præstiti juramenti, de quibus omnibus ex professo egit Seraphinus de Seraphin. *Jctus Senensis de Privil. Jurament. per 101.*

An ob repen-
sa contraria
instrumenta
juram. infir-
meur?

IV. Sinne verò tanti hi & alii effectus, ut post præstitum juramentum, si contraria instrumenta vel alia probationes reperiantur, causa de novo agi non possit? Negativa sententia hac ratione defenditur, quod jusjurandum vim transactionis & rei judicatae habeat *L. 1. & 2. ff. de jurej.* nulla verò transactio prætextu instrumentorum postea reperorum rescindi potest *L. 19. C. de Transact. L. 4. C. de re jud.* vid. Faber *Ration. ad L. 31. ff. de Jurej.* Verum qualis qualis sit hæc ratio, tanta tamen non est, ut vincat contrariam sententiam, quæ ex aperta *L. Admonendi 31. ff. de Jurej.* probatur, ubi notabiliter distinguitur inter sententiam latam ex juramento judiciali à parte parti delato, & inter sententiam latam ex juramento legali suppletorio vel purgatorio lata est. Illa irretractabilis est, ob dictam rationem, hæc retractari potest, si juret contrarium probaturus, quod deum post præstitum juramentum legale nova repererit instrumenta *c. Pastoralis 4. X. de Except. vid. Schilter Exerc. ad ff. 23. S. 43. segg.* Ratio hujus sententiæ est, quod juramentum ex necessitate tanquam ultimum remedium ob inopiam probationis electum sit. Quod si ergò post illud alia ac nova subministrantur probationes, quæ defectum prioris probationis suppleant, & rei veritatem aliter ac per juramentum factum demonstrant, res ipsa ad non causam redeat necesse est. Unde jam ob cessantem causam sine qua quis absolvi vel condemnari non potuit, sententia amplius valere non potest, sed ejus vis ex nova superveniente probatione rescinditur, & in nihilum redigitur *Carpz. P. 1. C. 15. Def. 5. Mey. ad Jus Lub. d. l. 9. 9.*

An juramen-
tum oblatum
rtractatur pro
præstito mor-
te offerentis
intervenien-
te?

V. Adhuc videndum, si contingat offerentem se ad jurandum satis credere ante præstitum juramentum, an habeatur pro præstito, ad consequendum effectum, quem intendit jurare paratus? communis sententia, quæ in Praxi recepta, id affirmat, quia nemo in peccato mendacii mori velle, sed potius quilibet moriens salutis suæ memor decedere præsumitur *L. fin. C. ad L. Jul. repet. Carpz. lib. 6. Resp. 120. Cothmann. Vol. 1. Consil. 18. n. 189.* Verum quia ob malitiam hominum etiam non omnis moriens sit Johannes Evangelista, & potest alio tempore salutis suæ esse memor, alio non, aliter sententiam istam non admittimus, quam si à superiore delatum sit intentioni jurare parati, & mors ejus, antequam in judicio juravit, supervenerit, iteq; persona sit fide digna, quæ ad mortem constans jurandi propositum retinuit. Alias mors quidem præsumptionem inducit pro moriente, sed tamen pro vero juramento non habetur *Mey. P. 4. Dec. 362. Müller. ad Strub. p. 1088.*

S. D. G.

ULB Halle

3

004 821 785

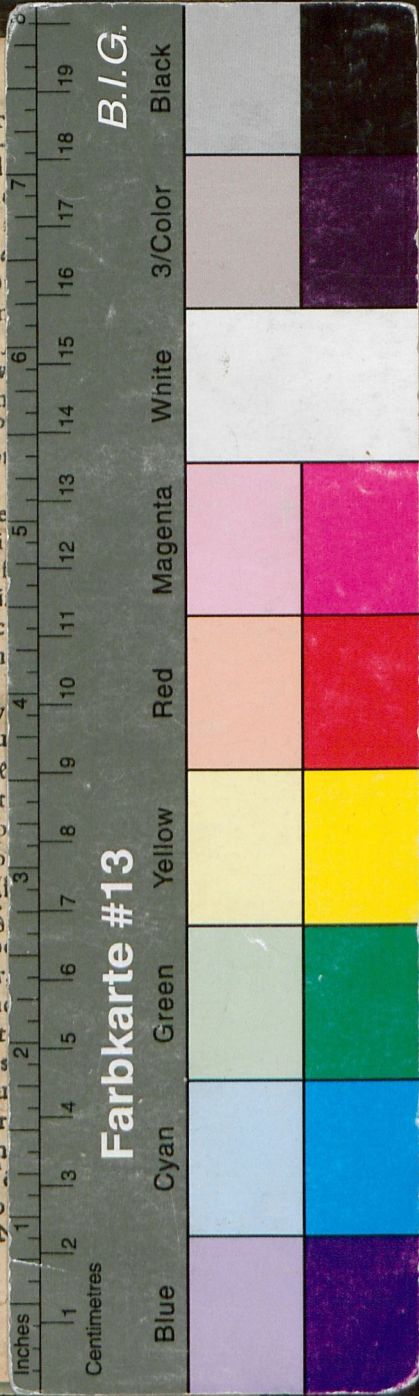

sb.

V318

27.

Q. F. F. S.

DISSERTATIO JURIDICA
DE
OBLATIONE
AD JURANDUM FACTA,

Quant

Occasione L. Ait Prætor 3. pr. ff. de jurejur. &
L. 4. §. 1. ff. de in Lit. jurand.

Sub PRÆSIDIO

VIRI Nobilissimi, Consultissimi, Excellentissimi

DN. SAMUELIS FRIDERICI

WZLENBENIG,

J. U. D. Ejusdem ac Historiar. Prof. Publ.
& Athenæi Inspectoris,

*Patroni atque Studiorum Promotoris eâ, quâ par
est reverentiâ colendi & devenerandi*

IN AUDITORIO ATHENÆI MAXIMO

D. V. Maji Anno MDCCVII.

Disquisitioni Eruditorum Publicæ
submittit

DANIEL VIRCHO, Falcob. Neomarch.

Alumnus Vœgedingianus.

GEDANI, Typis JOHANNIS ZACHARIÆ STOLLII,

ATHEN. TYPOGR.

Disp. XV.

6.
13 258
1707 1

KÖNIGLICHES
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
ZU HALLE